

Majetková podstata

Pohledávka z titulu odvodu dle § 81 odst. 2 písm. c/ zákona o zaměstnanosti vzniklá po zahájení insolvenčního řízení, avšak před rozhodnutím o úpadku, nespadá do výčtu pohledávek za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona) ani pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 19/2023-111 ze dne 30.12.2024)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce N.A., se sídlem v D., Spolková republika Německo, jako insolvenčního správce dlužníka Baur Formschaumtechnik s. r. o., zastoupeného JUDr. J.V., LL.M., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému České republice - Úřadu práce České republiky, se sídlem v P., zastoupenému JUDr. J.S., advokátem, se sídlem v P., o určení neúčinnosti právního jednání a vydání peněžitého plnění do majetkové podstaty, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 4 ICm 2452/2021, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka Baur Formschaumtechnik s. r. o., se sídlem ve V.M., vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. KSOS 36 INS 28244/2019, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. listopadu 2022, č. j. 4 ICm 2452/2021, 13 VSOL 291/2022-91 (KSOS 36 INS 28244/2019), tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. listopadu 2022, č. j. 4 ICm 2452/2021, 13 VSOL 291/2022-91 (KSOS 36 INS 28244/2019), a rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. července 2022, č. j. 4 ICm 2452/2021-68, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Krajský soud v Ostravě (dále též jen „insolvenční soud“) rozsudkem ze dne 1. července 2022, č. j. 4 ICm 2452/2021-68, zamítl žalobu, kterou se žalobce (N.A., jako insolvenční správce dlužníka Baur Formschaumtechnik s. r. o.) domáhal určení, že platba dlužníka ze dne 13. března 2020 v částce 383 598 Kč, a to ve prospěch účtu žalovaného (České republiky - Úřadu práce České republiky), jako plnění za osoby zdravotně postižené za rok 2019, je vůči věřitelům dlužníka neúčinná (bod I. výroku); zamítl rovněž žalobu, kterou se žalobce domáhal vůči žalovanému zaplacení částky 383 598 Kč do majetkové podstaty dlužníka (bod II. výroku), a rozhodl o nákladech řízení (bod III. výroku).

2. Insolvenční soud se neztotožnil s názorem žalobce, že pohledávka žalovaného, na kterou dlužník plnil, je běžnou (nikoliv přednostní) pohledávkou, která měla být přihlášena do insolvenčního řízení. K tomu uzavřel, že dlužník jako zaměstnavatel s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru, který je povinen zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců, plní (může plnit) povinný podíl osob se zdravotním postižením odvodem do státního rozpočtu. Odvod do státního rozpočtu podle § 81 odst. 2 písm. c/ zákona č. [435/2004](#) Sb., o zaměstnanosti, je pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou podle § 169 odst. 1 písm. c/ zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), neboť dlužník měl povinnost odvést platbu ve výši 383 598 Kč za osoby se zdravotním postižením za rok 2019 jako pohledávku státu do státního rozpočtu prostřednictvím žalovaného podle zvláštního právního předpisu a v souladu s „insolvenčním řízením“. Kdyby povinnost k odvodu do státního rozpočtu vznikla až po rozhodnutí o úpadku dlužníka, měl by odvod

povahu pohledávky za majetkovou podstatou.

3. K odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci ve výroku označeným rozsudkem potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

4. Odvolací soud vyšel ze skutkových závěrů insolvenčního soudu a s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu vysvětlil, že právní jednání, jímž dlužník poruší pravidla formulovaná v § 111 odst. 1 insolvenčního zákona (aniž by šlo o případ, kdy to dovoluje § 111 odst. 2 insolvenčního zákona), bude zásadně právním jednáním, kterým dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některého věřitele na úkor jiných. Uvedl, že v přezkoumávané věci pohledávka státu vůči dlužníku z titulu odvodu do státního rozpočtu podle § 81 odst. 2 písm. c/ zákona o zaměstnanosti za rok 2019 vznikla „uplynutím tohoto roku“, tj. až po zahájení insolvenčního řízení, splatnou se stala 15. února 2020 a po zahájení insolvenčního řízení (dne 13. března 2020) byla také z větší části dlužníkem uhrazena. Jelikož pohledávka vznikla před rozhodnutím o úpadku dlužníka, jde i podle odvolacího soudu o pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou podle § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona (byť důvodová zpráva k textu daného ustanovení nehovoří o pohledávkách státu – úřadu práce vyplývajících ze zákona o zaměstnanosti). Odvolací soud tak uzavřel, že platba dlužníka nemůže být neúčinným jednáním, neboť dlužník takto po zahájení insolvenčního řízení hradil pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (v souladu s § 111 odst. 2 insolvenčního zákona).

5. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), argumentem, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení právních otázek, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Uplatňuje dovolací důvod spočívající v nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) a navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

6. Dovolatel má za to, že odvolací soud nesprávně dovodil, že odvod vyplývající z § 81 odst. 2 písm. c/ zákona o zaměstnanosti je pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou dle § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona. Podle dovolatele však označené ustanovení postihuje pouze pohledávky dle zákona č. [118/2000](#) Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů. V dané věci tak jde o běžnou pohledávku, kterou je nutné přihlásit do insolvenčního řízení.

7. Nadto dovolatel poukazuje na to, že daný odvod není ani výjimkou dle § 111 odst. 2 insolvenčního zákona, tedy úkonem ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy, k provozování podniku v rámci obvyklého hospodaření, k odvrácení hrozící škody, k plnění zákonné vyživovací povinnosti a ke splnění procesních sankcí. K výkladu § 111 odst. 2 insolvenčního zákona odkazuje na judikaturu dovolacího soudu a uvádí, že výjimka upravená v tomto ustanovení musí být vykládána restriktivně.

8. Žalovaný ve vyjádření k dovolání považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné.

9. Pro dovolací řízení je rozhodné aktuální znění občanského soudního řádu.

10. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání v dané věci. Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., takže zbývá určit, zda je přípustné podle § 237 o. s. ř. (když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř.).

11. Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle § 237 o. s. ř. pro řešení dovoláním otevřené

otázky neúčinnosti platby dlužníka podle § 111 insolvenčního zákona, jde-li o úhradu odvodu při plnění povinnosti zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve smyslu § 81 zákona o zaměstnanosti, když potud jde o otázku Nejvyšším soudem dosud nezodpovězenou.

12. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají.

13. Nejvyšší soud se proto dále zabýval - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

14. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

15. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

16. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení zákona o zaměstnanosti, insolvenčního zákona a zákona č. [118/2000](#) Sb.:

Podle § 81 odst. 1 zákona o zaměstnanosti zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele. Povinný podíl činí 4 %. U zaměstnavatelů, kteří jsou agenturou práce podle § 14 odst. 3 písm. b/, se do celkového počtu zaměstnanců v pracovním poměru nezapočítají zaměstnanci, kteří jsou dočasně přiděleni k výkonu práce k uživateli.

Podle § 81 odst. 2 zákona o zaměstnanosti povinnost uvedenou v odstavci 1 zaměstnavatelé plní a/ zaměstnáváním v pracovním poměru, b/ odebíráním výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů, se kterými Úřad práce uzavřel dohodu o uznání zaměstnavatele (§ 78), nebo zadáváním zakázek těmto zaměstnavatelům nebo odebíráním výrobků nebo služeb od osob se zdravotním postižením, které jsou osobami samostatně výdělečně činnými a nezaměstnávají žádné zaměstnance, nebo zadáváním zakázek těmto osobám, nebo c/ odvodem do státního rozpočtu, nebo vzájemnou kombinací způsobů uvedených v písmenech a/ až c/.

Podle § 111 insolvenčního zákona nerozhodne-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení. Peněžité závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení je dlužník oprávněn plnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem (odstavec 1). Omezení podle odstavce 1 se netýká úkonů nutných ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy, k provozování podniku v rámci obvyklého hospodaření, k odvrácení hrozící škody, k plnění zákonné vyživovací povinnosti a ke splnění procesních sankcí. Dále se omezení podle odstavce 1 nevztahuje na uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou (§ 168) a pohledávek jim postavených na roveň (§ 169); tyto pohledávky se uspokojují v termínech splatnosti, je-li to podle stavu majetkové podstaty možné (odstavec 2).

Podle § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona, ve znění účinném do 31. března 2019, pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou jsou (též) pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů.

Podle § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona, ve znění účinném od 1. dubna 2019 do 30. června 2021, pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou jsou (též)

pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům, a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů a pohledávky státu - správce daně vzniklé na základě povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě reorganizace nebo povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě nedobytné pohledávky podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty.

Dle § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona, ve znění účinném od 1. července 2021, pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou jsou (též) dosud, pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům, za náhradní výživné podle jiného zákona a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů a pohledávky státu - správce daně vzniklé na základě povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě reorganizace nebo povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě nedobytné pohledávky podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty.

Podle § 7 odst. 1 zákona č. [118/2000](#) Sb. krajská pobočka Úřadu práce místně příslušná podle § 4 odst. 2 neprodleně od uplatnění mzdových nároků alespoň jedním ze zaměstnanců písemně vyzve zaměstnavatele, aby nejpozději do 7 dnů od doručení výzvy předložil písemný seznam dlužných mzdových nároků všech svých zaměstnanců za rozhodné období. Zaměstnavatel je povinen této výzvě v uvedené lhůtě vyhovět a současně prokázat krajské pobočce Úřadu práce, zda provedl v rozhodném období u zaměstnance srážky a odvody podle zvláštních právních předpisů.

Podle § 11 zákona č. [118/2000](#) Sb. krajská pobočka Úřadu práce oznámí bez zbytečného odkladu soudu nebo správci, kterým zaměstnancům a v jaké výši Úřad práce České republiky prostřednictvím krajské pobočky Úřadu práce mzdové nároky uspokojil (odstavec 1). Jestliže Úřad práce České republiky prostřednictvím krajské pobočky Úřadu práce neuspokojil mzdové nároky ve výši uplatňované zaměstnancem nebo mzdové nároky nepřiznal vůbec, může je zaměstnanec uplatnit spolu s dalšími peněžitými pohledávkami, které má vůči zaměstnavateli, v insolvenčním řízení (odstavec 2). Na Úřad práce České republiky přechází do výše vyplacených a odvedených peněžních prostředků (§ 8 až 10) mzdový nárok zaměstnance, který má vůči zaměstnavateli. Bylo-li vydáno rozhodnutí o úpadku zaměstnavatele, uplatní Úřad práce České republiky pohledávky jednotlivých zaměstnanců v insolvenčním řízení (odstavec 3).

Podle § 12 zákona č. [118/2000](#) Sb. není-li dále stanoveno jinak, zaniká povinnost zaměstnavatele uhradit Úřadu práce České republiky finanční prostředky vyplacené zaměstnanci podle tohoto zákona, a částky odpovídající srážkám a odvodům, které Úřad práce České republiky prostřednictvím krajské pobočky Úřadu práce odvedl podle zvláštních právních předpisů, v rozsahu, v němž tyto pohledávky nebyly uspokojeny v insolvenčním řízení, dnem právní moci usnesení, jímž se insolvenční řízení končí (odstavec 1). Zaměstnavatel je povinen uhradit Úřadu práce České republiky finanční prostředky vyplacené zaměstnanci podle tohoto zákona a částky odpovídající srážkám a odvodům, které Úřad práce České republiky prostřednictvím krajské pobočky Úřadu práce odvedl podle zvláštních právních předpisů, v případech, kdy soud pravomocně a/ rozhodl o insolvenčním návrhu jinak než vydáním rozhodnutí o úpadku, b/ rozhodl o tom, že dlužník není v úpadku, c/zrušil konkurs z jiného důvodu než po splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, a to do 15 pracovních dnů ode dne, kdy byl krajskou pobočkou Úřadu práce písemně vyzván k jejich úhradě (odstavec 2). Zaměstnavatel je též povinen uhradit Úřadu práce České republiky finanční prostředky vyplacené zaměstnanci podle tohoto zákona a částky odpovídající srážkám a odvodům, které Úřad práce České republiky prostřednictvím krajské pobočky Úřadu práce odvedl podle zvláštních právních předpisů, v případě, že moratorium vyhlášené před zahájením insolvenčního řízení zaniklo aniž bylo zahájeno insolvenční řízení, a to do 15 pracovních dnů ode dne, kdy byl krajskou pobočkou Úřadu práce písemně vyzván k jejich úhradě (odstavec 3). Jestliže zaměstnavatel neuhradil Úřadu práce České republiky finanční prostředky ve lhůtě uvedené v odstavcích 2 a 3, je v prodlení. Po marném uplynutí této lhůty je povinen uhradit úroky z prodlení

(odstavec 4).

17. V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení zákona o zaměstnanosti a insolvenčního zákona (s dále uvedenou výjimkou) již v době rozhodnutí o úpadku dlužníka (16. září 2020), jakož i v době provedení sporné platby (13. března 2020), a později nedoznala změn. Ustanovení zákona č. [118/2000](#) Sb. v rozhodném znění (do 30. června 2023) platila v citované podobě již v době rozhodnutí o úpadku dlužníka (16. září 2020), přičemž pozdější změny právní úpravy nemají na níže předestřené úvahy žádný vliv. Smysl citace § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona v různých zněních, včetně určení pro věc rozhodného znění tohoto ustanovení, ozřejmí Nejvyšší soud v rámci dalšího výkladu.

18. K rozhodnému „insolvenčnímu právu“ Nejvyšší soud doplňuje, že vzhledem k době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka (2. prosince 2019, kdy insolvenční návrh došel insolvenčnímu soudu) se s přihlédnutím k části první článku II. (Přechodná ustanovení) bodu 1. zákona č. [252/2024](#) Sb., kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [119/2001](#) Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, uplatní pro dané insolvenční řízení (a spory jím vyvolané) insolvenční zákon v rozhodném znění (účinném do 30. září 2024) i v době od 1. října 2024 [s výjimkou nastavenou pro § 75 a § 109 odst. 1 písm. c/ a § 412a odst. 3 insolvenčního zákona v části první článku II. (Přechodná ustanovení) bodu 2. a 3. zákona č. [252/2024](#) Sb.].

19. V nyní projednávané věci odvolací soud zamítl žalobu o určení neúčinnosti předmětné platby s odůvodněním, že představuje pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou podle § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona.

20. Nejvyšší soud předesílá, že jeho dosavadní judikatura je ustálena v závěru, že pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou mají zvláštní (výlučné) postavení. U těchto pohledávek není podstatné, zda vznikly před nebo po zahájení insolvenčního řízení (jejich výlučnost je dána jejich charakterem). V insolvenčním řízení se nepřihlašují, nýbrž se uplatňují vůči insolvenčnímu správci (srov. § 203 odst. 1 insolvenčního zákona). K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2011, sen. zn. 29 NSČR 16/2011, uveřejněné pod číslem 54/2012 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 54/2012“), či rozsudek ze dne 15. června 2022, sen. zn. 29 ICdo 74/2021, uveřejněný pod číslem 39/2023 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

21. Otázkou povahy výčtů pohledávek za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona) a pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona) se Nejvyšší soud zabýval rovněž již v R 54/2012, v němž dovodil, že jde o výčty taxativní. K tomuto závěru se následně přihlásil např. v důvodech usnesení ze dne 31. srpna 2016, sen. zn. 29 NSČR 89/2014, uveřejněného pod číslem 17/2018 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, v usnesení ze dne 31. března 2020, sp. zn. 29 Cdo 3572/2019, či v rozsudku ze dne 30. dubna 2020, sen. zn. 29 ICdo 48/2020, uveřejněném pod číslem 109/2020 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

22. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu pozdějšího zákona č. [294/2013](#) Sb., který projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období (2010–2013) jako tisk č. 929/0, ve své obecné části v bodu iv. k režimu pohledávek ve smyslu § 168 a § 169 insolvenčního zákona pak mj. zmiňuje následující:

„Připouští-li úpadkové právo prioritní postavení některých pohledávek, je nevyhnutelné, aby byl

jejich výčet taxativní a aby právní úprava neumožňovala rozšiřování toho výčtu jinými zákony. Opačný postup by odporoval zásadě transparentnosti a předvídatelnosti úpadkového práva a způsoboval by značnou nestabilitu tržního prostředí (na úkor ekonomické stability a růstu). Všeobecně se proto doporučuje tuto otázku jasně vymezit a ujistit tak věřitele o jejich právech v čase vstupu do závazkových vztahů s dlužníkem. Tímto směrem jde i předkládaný návrh, který je motivován snahou vyloučit přednostní uspokojování pohledávek zaváděním zvláštních norem mimo insolvenční rámec. Ministerstvo spravedlnosti se staví negativně ke snahám o rozšíření taxativního výčtu pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postaveným vyjmenovaných v ustanovení § 168 a § 169 insolvenčního zákona. Tento výčet byl předmětem důkladných diskusí již při samotné přípravě insolvenčního zákona.“

23. Jelikož výčet prioritních pohledávek v § 169 a § 168 insolvenčního zákona je výčtem taxativním, přičemž jde o výčet, který prolamuje jednu ze základních zásad insolvenčního řízení, podle které se nároky obecných věřitelů (nezajištěných věřitelů) uspokojují podle principu par conditio creditorum (pari passu), promítnutou v textu § 1 písm. a/ a § 5 písm. b/ insolvenčního zákona, jde tak o výjimku z pravidla, kterou je nutno vykládat restriktivně. K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2024, sen. zn. 29 ICdo 19/2022.

24. K pohledávkám státu - Úřadu práce České republiky ve smyslu § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona pak komentářová literatura uvádí, že jde o pohledávky navazující na režim podle zákona č. [118/2000](#) Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů. Žádný z komentářů přitom nedovozuje, že by mezi tyto pohledávky mohl spadat i odvod zaměstnavatele podle § 81 odst. 2 písm. c/ zákona o zaměstnanosti. K tomu srov. Sprinz, Petr a kol. Insolvenční zákon: komentář. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 463; Moravec, T., Kotoučová, J. a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 673.

25. Z výše uvedeného vyplývá, že výklad odvolacího soudu, který podřadil odvod zaměstnavatele podle § 81 odst. 2 písm. c/ zákona o zaměstnanosti pod pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, není správný. Pod pojem „pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům (...) a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů“ uvedený v § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona totiž nelze podřadit jakékoliv pohledávky Úřadu práce České republiky. I z důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu, na kterou v dovolání poukazyval dovolatel, se podává, že záměrem zákonodárce při přijímání insolvenčního zákona bylo, aby takto zvýhodněny byly pohledávky státu v označeném ustanovení výslovně specifikované. Těmi jsou především náhrada za vyplacené mzdy a odvody s nimi související (např. podle zákona č. [589/1992](#) Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti), které stát proplatil (prostřednictvím Úřadu práce České republiky) za dlužníka v platební neschopnosti podle zákona č. [118/2000](#) Sb. (srov. § 7 odst. 1 a § 12 odst. 1 označeného zákona). Pohledávka Úřadu práce České republiky, na kterou plnil dlužník žalobou zpochybněnou platbou, vyplývající naproti tomu ze zákona o zaměstnanosti, mezi tyto pohledávky nepatří.

26. Ostatně, zjevná provázanost na zákon č. [118/2000](#) Sb. plynula i ze způsobu, jakým bylo příslušné sousloví až do 31. března 2019 začleněno (tehdy jako jediné) v textu § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona. Slovní spojení „pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů“, totiž zjevně kopírovalo formulace obsažené v době, kdy se stal účinným insolvenční zákon (1. ledna 2008), v § 7 odst. 1 zákona č. [118/2000](#) Sb. („srážky a odvody podle zvláštních právních předpisů“), v § 10 odst. 1 větě první zákona č. [118/2000](#) Sb. („Úřad práce před uspokojením mzdových nároků podle § 8 z nich provede srážky a odvody podle zvláštních právních předpisů, které měl provést zaměstnavatel za zaměstnance za příslušná měsíční období.“) a v § 12 odst. 1 zákona č. [118/2000](#) Sb. („Není-li dále stanoveno jinak, zaniká povinnost zaměstnavatele uhradit úřadu práce finanční prostředky vyplacené zaměstnanci podle tohoto zákona, a částky odpovídající srážkám a odvodům, které úřad práce odvedl

podle zvláštních právních předpisů.“) Stejně formulace lze nalézt (jen s upřesněním označení Úřadu práce v § 10 odst. 1 větě první a v § 12 odst. 1) v aktuálním znění zákona č. [118/2000](#) Sb.

27. Změna § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona provedená s účinností od 1. dubna 2019 zákonem č. [80/2019](#) Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony, (tím, že na konci textu se doplnila slova „a pohledávky státu - správce daně vzniklé na základě povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě reorganizace nebo povinnosti provést opravu odpočtu daně v případě nedobytné pohledávky podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty“), význam původního sousloví nezměnila jeho interpretaci nijak neztížila. Totéž však nelze říci o změně § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona provedené s účinností od 1. července 2021 zákonem č. [588/2020](#) Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném). Částí devátou tohoto zákona (Změna insolvenčního zákona), § 24, byla totiž v § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona za slova „za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům“ vložena slova „za náhradní výživné podle jiného zákona“. Tím se ovšem původní sousloví, jehož obě části se pojily se zákonem č. [118/2000](#) Sb., rozdělilo na dvě části, z nichž v jedné zůstalo slovní spojení „pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům,“ a ve druhé pak slovní spojení „a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů“, mezi něž se vklínilo ono „náhradní výživné podle jiného zákona“.

28. Vládní návrh zákona o náhradním výživném projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 8. volebním období 2017 - 2021 jako tisk č. 898, přičemž text § 24 tohoto návrhu (zahrnující v bodu 1. citované doplnění § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona a v bodu 2. pak doplnění § 398 odst. 4 insolvenčního zákona) se až do přijetí zákona nezměnil. Zvláštní část důvodové zprávy k onomu zákonu [Část devátá - Změna insolvenčního zákona (k § 24)] pak změnu (doplnění) § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona nijak nekommentuje (věta, podle které: „Náhradní výživné se doplňuje do ustanovení řešící způsoby oddlužení, aby se pohledávka za náhradní výživné uspokojovala po pohledávce na výživném“, se zjevně týká jen doplnění § 398 odst. 4 insolvenčního zákona). Odtud lze minimálně uzavřít, že oddělením slovního spojení „a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů“ od slov „pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům,“ zákonodárce nezamýšlel změnu významu daného slovního spojení (navenek takový záměr nijak neprojevil); jeho interpretaci tím však ztížil.

29. V situaci, kdy oba soudy citovaly § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona ve znění účinném od 1. července 2021 (srov. odstavec 16. odůvodnění rozsudku insolvenčního soudu a odstavec 13. odůvodnění rozsudku odvolacího soudu), nelze vyloučit, že je při zkoumání skutečného významu daného slovního spojení zmátlo právě jeho (nešťastné) odpojení od slov „pohledávky státu - Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům“. K tomu však budiž dodáno, že v situaci, kdy insolvenční řízení na majetek dlužníka bylo zahájeno a účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení nastaly 2. prosince 2019, přičemž sporná platba se uskutečnila již 13. března 2020 a rozhodnutí o úpadku dlužníka bylo vydáno (a zveřejněno v insolvenčním rejstříku) 16. září 2020, zněním § 169 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona rozhodným pro posouzení, zda v době úhrady šlo o pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, mohlo být jen znění účinné do 30. června 2021, které pochybnosti o svém významu vyvolat nemělo.

30. Nejvyšší soud proto uzavírá, že pohledávka z titulu odvodu dle § 81 odst. 2 písm. c/ zákona o zaměstnanosti vzniklá po zahájení insolvenčního řízení, avšak před rozhodnutím o úpadku, nespadá do výčtu pohledávek za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona) ani pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona). Pohledávka proto mohla být uplatněna pouze přihláškou pohledávky do insolvenčního řízení.

31. Na základě argumentace obsažené v dovolání pak zbývá posoudit, zda předmětná platba spadá pod výjimky uvedené v § 111 odst. 2 insolvenčního zákona.

32. K výjimkám dle § 111 odst. 2 insolvenčního zákona se Nejvyšší soud opakovaně vyjádřil v tom smyslu, že tyto výjimky je třeba rovněž vykládat restriktivně. Zároveň uvedl, že výluky obsažené v § 111 odst. 2 insolvenčního zákona jsou zaměřeny na ty nejnütnější povinnosti dlužníka směřující k ochraně majetku dlužníka, předcházení škod, ochraně vyživovaných osob či zachování účelu procesních sankcí. V tomto duchu je pak nutné vykládat i výjimku o zvláštních právních předpisech (výjimka ohledně placení pohledávek dle § 168 a § 169 insolvenčního zákona je pouze upřesněním způsobu uspokojování těchto pohledávek a mezi zkoumanými výjimkami má specifické postavení oproti zbývajícím, a to i proto, že byla doplněna až s účinností od 1. ledna 2014). K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2019, sen. zn. 29 ICdo 156/2017, uveřejněný pod číslem 61/2020 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 61/2020“), či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. prosince 2016, sen. zn. 29 ICdo 77/2014, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 4, ročník 2018, pod číslem 53 (ústavní stížnost podanou proti tomuto rozhodnutí Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 13. února 2018, sp. zn. IV. ÚS 1498/17).

33. Zákonodárce tedy neměl na mysli jakékoli zvláštní právní předpisy, zejména ne takové, které se vztahují na všechny podnikatele nebo zaměstnavatele. Tato výjimka vyslovuje vcelku samozřejmě pravidlo, že dlužník vykonávající nějakou specifickou až rizikovou činnost, při níž je třeba dodržovat speciální povinnosti ve vztahu k ochraně zdraví, zajištění bezpečnosti, čistého životního prostředí apod., je povinen tyto povinnosti nadále plnit, aby byly zmíněné hodnoty chráněny. Jde tak v uvedeném smyslu o stejnou výjimku jako při odvracení hrozící škody nebo při plnění vyživovací povinnosti. Obdobně by mohly být příkladem uvedeny povinnosti při provádění činností či podnikání v energetice, chemickém a zbrojním průmyslu nebo v oblasti nakládání s nebezpečnými látkami a odpady. K tomu srov. opět R 61/2020, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2020, sen. zn. 29 ICdo 97/2018, uveřejněný pod číslem 26/2021 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

34. Promítnuto do poměrů dané věci a při zohlednění výše uvedených judikatorních závěrů pak nemá Nejvyšší soud žádné pochybnosti ani o tom, že platba odvodu do státního rozpočtu podle § 81 odst. 2 písm. c/ zákona o zaměstnanosti není právním jednáním nutným ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy ve smyslu § 111 odst. 2 insolvenčního zákona a nespadá ani pod žádnou z dalších výjimek formulovaných v předmětném ustanovení.

35. Právní posouzení věci odvolacím soudem, který uzavřel, že o neúčinné právní jednání nejde z důvodu, že dlužník platbou odvodu (při plnění povinnosti zaměstnávat osoby se zdravotním postižením) ve smyslu § 81 zákona o zaměstnanosti hradil pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, tedy není správné.

36. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí insolvenčního soudu, proto Nejvyšší soud podle § 243e odst. 2 věty druhé o. s. ř. zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)